

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1499
Toplantı Tarihi/Sayısı : 15.2.2023/32
Karar Numarası : 2023/149
Başvuran : E.Ö.(Velayeten B.Ö.)
Başvuran Vekili : --
Adres :
Muhatap Kurum/Kişi :
Muhatap Adres :

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; Asperger(Otizm) teşhisi bulunan 12.07.2008 doğumlu E.Ö.'nün, ... Okulları tarafından 2022-2023 eğitim yılında yabancı dilde bilim derslerine yönelik "Cambridge IGCSE" programının dışında tutulmasının engellilik temelinde ayrımcılık yasağını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

- a. 12.07.2008 doğumlu kız E.Ö.'nün ... Okulları (Anadolu Lisesi)'nda 9-B sınıfı öğrencisi olduğunu,
- b. Kızının Asperger (Otizm) teşhisi bulunduğunu ve üstün zekalı olduğunu,
- c. 2022-23 eğitim yılında, okulun, kızını yabancı dilde bilim derslerine yönelik uygulanan "Cambridge IGCSE" programının dışında tutularak ayrımcılık yaptığını,
- ç. Kızının öğrenimine ilerleyen yıllarda yurt dışında devam etmesi gerektiğinden, bu ayrımcı uygulamanın onun öğrenim yaşamında telafisi mümkün olmayan hasara neden olacağını,
- d. Okulla yaptığı görüşmede, kızının LGS sınavında ilk % 8'lik başarı dilimine giremediğinden programın dışında bırakıldığını öğrendiğini,
- e. Kızının sağlık durumunun, yurt dışındaki öğrenim geçmişi ve (velisinin yurt dışı görevlendirilecek olmasından dolayı) 2023 yılında öğrenimine yurt dışında devam edeceği hususları ışığında okulun bu uygulamasının gözden geçirilmesi için okula yaptıkları resmi itirazdan da bir sonuç alamadıklarını,
- f. Okulun söz konusu uygulamasının kızına yönelik ayrımcılık teşkil ettiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap ise yazılı görüşünde özetle;

- a. Cambridge IGCSE programının uluslararası bir sertifika programı olduğunu, Cambridge Assessment ile akreditasyon sağlayan okulların, yapılan protokolden sonra programı uygulayabildiklerini, Cambridge öğretim programının ülkemizde özel okullarda ve devlet okullarında uygulandığını,
- b. Programın okullarda uygulanması ile ilgili kriterlerin uygulayan okul tarafından belirlendiğini, programı uygulayan okulların kriterlerinin birbirlerine göre farklılıklar gösterebildiğini,
- c. Cambridge öğretim programının, Okullarında 2018-2019 eğitim-öğretim yılında uygulanmaya başlandığını, gerekli kriterleri sağladığı takdirde; Cambridge IGCSE programına 9. ve 10. sınıf, Cambridge AS programına 11. sınıf, Cambridge AL programına 12. sınıf öğrencilerinin kabul edildiğini,

ç. Öğrencilerinden isteyenlerin (Cambridge IGCSE programında olsa da olmasa da) "English As A Second Language" dersinin sertifika sınavına girebildiklerini, öğrencileri E.Ö.'nün de "English As A Second Language" dersinin sertifika sınavına girebileceğini,

d. Okullarında Cambridge programı ile akredite olduklarından dolayı tüm sınıflarda "English As A Second Language" dersinin okutulduğunu,

e. Okullarında Cambridge programı kapsamında Mathematics, Physics, Biology ve Global Perspectives derslerini alabilmek için iki temel kriterin sağlanması gerektiğini, bu kriterlerin Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi öğretim üyelerinden oluşan eğitim danışmanları, vakıf kurucu temsilcisi, okul müdürleri ve Cambridge derslerini veren zümre öğretmenlerinden oluşan bir komisyon tarafından belirlendiğini,

f. Ekte gönderildiği üzere ilgili komisyon tarafından yapılan değerlendirmeler ve belirlenen kriterlerin, 29 Ağustos 2019 tarihinde yapılan 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı 1. Öğretmenler Genel Kurulunda gündeme alınarak oybirliği ile kabul edildiğini,

g. Okullarındaki Anadolu ve Fen Lisesinde Cambridge programına devam etmek isteyen öğrenciler için; Ortaokul öğrencilerinin 8. sınıfın sonunda Cambridge KET veya ESOL sınavına girerek İngilizce dil yeterliliklerini belgelemeleri gerektiğini, ayrıca LGS'de Türkiye yüzdelik dilimlerinin %0,1-8,9 arasında olması gerektiğini,

h. Ortaokul ve Lise yönetiminin 8. sınıf velileri ile yaptıkları tanıtım toplantılarında konular ile ilgili bilgilendirmeler yaptıklarını,

ı. Farklı bir ortaokuldan liselerine kayıt yaptıracak olanlar için de LGS yüzdelik dilimi için yukarıdaki şartların aynen uygulandığını, öğrencinin dil yeterliliği için de okul tarafından sınav yapıldığını ve sınavda başarılı olan öğrencilerin programa kabul edildiğini,

i. Kriterleri (dil yeterlilik ve LGS yüzdelik dilimi) sağlayan öğrencilerden başvuru yapanların programa kabul edildiğini, İngilizce dil yeterliliği şartını sağlamayan veya LGS'de yukarıda belirtilen yüzdelik dilim aralığında olmayan öğrencilerin programa kabul edilmediğini,

j. Ekte gönderdikleri belgelerden açıkça anlaşılacağı üzere öğrencilerin Cambridge programına kabul edilip edilmemelerinin sadece LGS yüzdelik dilimi ve İngilizce dil yeterliliğine dayalı ölçülebilir kriterlere göre değerlendirildiğini,

k. Öğrencileri E.Ö.'nün ekli LGS sonuç belgesine göre LGS yüzdelik diliminin %22,52 olmasından dolayı programa kabul edilmediğini,

l. Yukarıda belirtilen ölçülebilir iki kriterin (dil ve LGS puanı) dışında öğrencilerine herhangi bir özel durumuna göre programa kabul edilme veya edilmemelerinin söz konusu olmadığını ifade etmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran özetle;

a. TİHEK'in ... Rektörlüğü ve ... Anadolu Lisesi nezdindeki girişimlerinin olumlu sonuç verdiğini, ... Okullarının Yönetim Kurulu düzeyinde toplanarak dezavantajlı çocuklar için İngilizce programına engelli kontenjanı konulması kararı aldığını, kızının bu kontenjandan istifade eden ilk öğrenci olduğunu,

b. TİHEK sayesinde dezavantajlı öğrenciler için ek kontenjan getirildiğini, başvurusunun sonlandırılmasını istediğini ifade etmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir: "Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.(...)Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

6. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinin (d) bendine göre; "Doğrudan ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi" ifade eder.

7. Mezkûr Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve Ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi ise şöyledir: "Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. Bu kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. Ayrımcılık yasağının ihlali halinde, konuya ilişkin yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür."

8. Anılan Kanun'un "Ayrımcılık türleri" başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında sayılan ayrımcılık türleri şöyledir: "a) Ayrı tutma b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama c) Çoklu ayrımcılık ç) Doğrudan ayrımcılık d) Dolaylı ayrımcılık e) İşyerinde yıldırma f) Makul düzenleme yapmama g) Taciz ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık."

9. Adı geçen Kanun'un "Ayrımcılık yasağının kapsamı" başlıklı 5'inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları şöyledir: "Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz(...) (2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür."

10. Zikredilen Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde, Kurum'un, "ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

11. Anılan Kanun'un "Kurulun görev ve yetkileri" başlıklı 11'inci maddesinin b bendinde: "Ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin başvurular ile insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin ... gerekli hâllerde uzlaşma sürecini sonuçlandırmak" Kurulun görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

12. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 65'inci maddesi: "Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir." hükmünü haizdir.

13. Mezkur Yönetmelik'in 73'üncü maddesi: "Kurum; a) Başvurucunun başvurusundan vazgeçmesi, b) Başvurucu gerçek kişi ise ölümü veya tüzel kişi ise tüzel kişiliğinin sona ermesi, c) İnceleme ve araştırma devam ederken başvuru konusu hakkında dava açılması, üzerine inceleme ve araştırmasını sonlandırması hâlinde karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir." şeklindedir.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

14. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrası "Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir." hükmünü haizdir. Başvuranın dilekçesinden 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden engellilik temeli ile bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu durum karşısında açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilmezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun esas incelemesi yapılabilecek bir başvuru olarak değerlendirilebileceği sonucuna varılmıştır.

15. Somut olayda başvuran; Asperger (Otizm) teşhisi bulunan kızı E.Ö.'nün, bu durumu nedeniyle ... Okulları tarafından 2022-2023 eğitim yılında yabancı dilde bilim derslerine yönelik "Cambridge IGSCE" programının dışında tutulmasının, engellilik temelinde ayrımcılık yasağını ihlal ettiğini iddia etmektedir. Ancak başvuran tarafından gönderilen 06.12.2022 tarihli yazılı görüş ve 14.12.2022 tarihli mail ile TİHEK'in ... Üniversitesi Rektörlüğü ve ... Anadolu Lisesi nezdindeki girişimlerinin olumlu sonuç verdiği, ... Okullarının Yönetim Kurulu düzeyinde toplanarak dezavantajlı çocuklar için İngilizce programına engelli kontenjanı konulması kararı aldığı, kızının bu kontenjandan istifade ettiği, başvurusunun sonlandırılmasını istediği ifade edilmiştir.

16. Başvuru konusu talebin Kurumumuza intikalinden sonra, muhataba yazılan görüş, bilgi ve belge talebine yönelik resmi yazının sonrasında muhatap tarafından yerine getirildiği ve başvuran tarafından başvurudan vazgeçildiği anlaşılmıştır. Bu kapsamda; 6701 sayılı Kanun'un Uygulama Yönetmeliği'nin 65'inci ve 73'üncü maddeleri uyarınca başvuru hakkında "karar verilmesine yer olmadığı" kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvuruda KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 15.02.2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye